

Bruxelles, 28.1.2015
COM(2015) 35 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU
privind progresele înregistrate de România în cadrul mecanismului de cooperare și de
verificare

{SWD(2015) 8 final}

1. INTRODUCERE

Mecanismul de cooperare și de verificare (MCV) a fost instituit în momentul aderării României la Uniunea Europeană, în anul 2007¹. S-a convenit că erau necesare eforturi suplimentare în domeniile-cheie pentru a remedia deficiențele existente în materie de reformă a sistemului judiciar și de combatere a corupției. În intervalul de timp scurs din 2007 până în prezent, rapoartele MCV au analizat progresele realizate de România și au încercat să orienteze eforturile autorităților române către obiective precise prin intermediul unor recomandări specifice.

MCV a jucat un rol important în procesul de consolidare a statului de drept în România, constituind o dimensiune esențială a integrării europene. Procesul de monitorizare a activității autorităților române și de cooperare cu acestea în vederea promovării reformelor a avut un impact concret asupra ritmului și a amplitudinii acestor reforme. Concluziile Comisiei și metodologia utilizată în cadrul MCV s-au bucurat constant de un sprijin puternic din partea Consiliului², dar și de cooperarea și contribuțiile multora dintre statele membre.

Acest raport prezintă într-o formă sintetică acțiunile întreprinse pe parcursul anului trecut și oferă recomandări pentru perioada următoare. Acesta este rezultatul unui proces atent de analiză din partea Comisiei, pe baza contribuțiilor transmise de autoritățile române, de societatea civilă și de alte părți interesate. Cu sprijinul punctual al experților din cadrul autorităților judiciare din alte state membre, Comisia a fost în măsură să întreprindă o analiză din perspectiva practicienilor în domeniu. Calitatea informațiilor furnizate de autoritățile române a cunoscut o îmbunătățire substanțială de-a lungul timpului — încă un indiciu al progreselor înregistrate de România în ceea ce privește gestionarea procesului de reformă.

Raportul privind MCV pe 2014 a constatat progrese în multe domenii și a evidențiat rezultatele pozitive obținute de instituțiile-cheie în lupta împotriva corupției, calificându-le drept un pas important în sensul asigurării durabilității reformelor în domeniu. În același timp, raportul a observat că atacurile politice la adresa elementelor fundamentale ale reformei au indicat că nu există un consens în ceea ce privește urmărirea obiectivelor MCV. Prezentul raport analizează ambele tendințe pentru a vedea în ce domenii reformele realizate sunt ireversibile.

Importanța MCV a fost confirmată de sondajele de opinie realizate în rândul populației României. Un sondaj Eurobarometru realizat în toamna anului 2014 a indicat un consens puternic în cadrul societății românești cu privire la faptul că reforma sistemului judiciar și lupta împotriva corupției constituie probleme importante pentru România. Rezultatele sondajului au arătat, de asemenea, o creștere substanțială a numărului persoanelor care declară că au observat o îmbunătățire în ultimii ani și că au încredere că acest proces va continua. Există o susținere clară pentru implicarea UE în soluționarea acestor probleme și pentru continuarea acțiunilor UE până în momentul în care România va ajunge la un nivel comparabil cu cel din alte state membre³.

¹ Concluziile Consiliului Uniunii Europene, 17 octombrie 2006 (13339/06); Decizia Comisiei de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, 13 decembrie 2006 [C (2006) 6569 final].

² http://ec.europa.eu/cvm/key_documents_en.htm

³ Sondajul Eurobarometru Flash 406

Menținerea pe termen lung a unor rezultate pozitive constituie una dintre principalele modalități prin care se poate demonstra durabilitatea progreselor în direcția atingerii obiectivelor MCV, o condiție-cheie care, odată îndeplinită, sugerează faptul că un mecanism precum MCV nu mai este necesar. Comisia a acordat o atenție deosebită acestui aspect în acțiunile sale de monitorizare din acest an. Crearea unor instituții solide și durabile este un element important care trebuie avut în vedere din perspectiva direcționării fondurilor UE în sprijinul obiectivelor MCV, inclusiv prin stabilirea eficienței a priorităților politicii de coeziune în cadrul obiectivului tematic de consolidare a capacității instituționale și a eficienței autorităților publice. Printr-o asumare mai activă și mai consecventă a obiectivelor urmărite și printr-o ierarhizare eficientă a priorităților, România poate, împreună cu partenerii săi din UE⁴, să mențină și în anul următor dinamismul reformelor.

2. SITUAȚIA PROCESULUI DE REFORMĂ DIN ROMÂNIA

2.1. *Independența autorităților judiciare*

Numiri în funcție

Riscul de interferență politică în numirile în posturi importante a fost unul dintre principalele motive de îngrijorare cu privire la independența sistemului judiciar. Rapoartele MCV au subliniat importanța unor proceduri de selecție transparente și bazate pe merit⁵. În 2014, nu au fost necesare noi numiri în posturi de judecători sau procurori la cel mai înalt nivel. Un test important în acest sens va fi numirea în viitorul apropiat a unui nou procuror-șef al Direcției de Investigare a Infracrișunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT), ca urmare a demisiei procurorului-șef anterior în luna noiembrie⁶. Procedura de numire comportă o dimensiune politică puternică, având în vedere rolul conferit în acest context ministrului justiției⁷. Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) lucrează la un proiect de modificare a legii pentru a schimba acest lucru și pentru a aplica în cazul numirii procurorilor procedurile utilizate deja în cazul judecătorilor, în conformitate cu recomandările Comisiei pentru democrație prin drept a Consiliului Europei (Comisia de la Veneția)⁸: dacă ar fi continuate demersurile inițiate deja în acest sens, următorul pas ar fi ca guvernul să înainteze o propunere privind acest aspect Parlamentului. În 2015 României i se oferă o ocazie importantă de a-și demonstra angajamentul deplin de a aplica proceduri de numire în funcție transparente și bazate pe merit, astfel încât în 2016, când se prevede că vor fi demarate

⁴ Unele state membre furnizează României asistență tehnică cu privire la aspecte relevante pentru MCV.

⁵ COM (2014) 37 final; COM (2013) 47 final; COM (2012) 410 final.

⁶ Procurorul-șef al DIICOT care și-a dat demisia este în prezent pus sub acuzare pentru acte de corupție survenite anterior numirii sale în funcție, în 2013. În luna ianuarie 2013, Comisia și-a exprimat îngrijorarea cu privire la procesul de selecție în curs și a recomandat României să se asigure că persoana care va fi numită la conducerea acestei Direcții este aleasă în urma unui proces de selecție deschis și transparent, dintr-o rezervă suficient de mare de candidați cu cele mai înalte calificări, care îndeplinesc criteriile impuse în materie de competențe profesionale și integritate. COM(2013) 47 final, p. 7.

⁷ Acest proces de selecție a suscitat controverse în ceea ce privește numirile în posturi de conducere în cadrul organelor de urmărire penală în perioada 2012-2013.

⁸ Conform standardelor europene impuse de Comisia de la Veneția în materie de independență a sistemului judiciar, este extrem de important ca personalitățile politice să nu dețină un rol prea important în ceea ce privește numirile în cadrul organelor de urmărire penală.

proceduri importante de numire în mai multe funcții de conducere din cadrul autorităților judiciare, aceste principii să poată fi deja aplicate⁹.

Respectarea judecătorilor și a procesului judiciar

În rapoartele MCV anterioare se remarca prevalența atacurilor pe motive politice lansate în presă la adresa judecătorilor și a procurorilor¹⁰. Chiar dacă amploarea acestor atacuri a fost mai mică decât în anii precedenți (2012, în special), acest aspect a rămas nerezolvat în 2014, fiind legat adesea de cazuri de corupție în care au fost implicate personalități publice influente. Printre cazurile semnalate de CSM s-au numărat și unele în care în presă au fost prezentate informații al căror neadevăr putea fi ușor dovedit sau situații în care au fost lansate în presă acuzații de corupție la adresa magistraților (sau a familiilor acestora). Au existat, de asemenea, cazuri în care Curtea Constituțională a făcut obiectul unor critici severe din partea anumitor persoane publice¹¹.

Unul dintre rolurile CSM este de a garanta independența justiției. Începând din 2012, CSM a instituit o procedură, în care este implicată Inspekția Judiciară, menită să apere independența justiției și reputația profesională, independența și imparțialitatea magistraților. Numărul cererilor adresate CSM de declanșare a acestei proceduri a crescut în 2014, comparativ cu 2013, deși acest lucru este posibil să se datoreze mai degrabă creșterii credibilității sistemului decât numărului mai mare de probleme. În ciuda acestei creșteri, Inspekția Judiciară a reușit să reducă durata investigațiilor, ceea ce a permis CSM să reacționeze mai rapid la atacuri, chiar în termen de una sau două zile, astfel încât falsele acuze au putut fi demontate mai eficient.

Deși recunosc avantajele procedurii instituite de CSM, ONG-urile și reprezentanții organizațiilor magistraților au atras atenția asupra dificultății de a garanta faptul că declarațiile CSM vor fi reflectate în presă cu aceeași promptitudine cu care au fost raportate acuzațiile inițiale. În mai multe rânduri, Consiliului Național al Audiovizualului i s-a cerut să joace un rol mai activ în ceea ce privește aplicarea de sancțiuni mass-mediei pentru încălcarea eticii profesionale. Pe un plan mai proactiv, autoritățile judiciare au luat măsuri pentru a îmbunătăți accesul presei la informații privind evoluțiile din sistemul judiciar¹².

În continuare nu pare să existe o accepție comună a limitelor dincolo de care se poate considera că acțiunile politice interferează cu sistemul judiciar sau cu hotărârile judecătorești și cu atât mai puțin se poate spune că se aplică sancțiuni în cazul încălcării acestor limite. Raportul privind MCV pe 2014 a inclus următoarea recomandare: „să se asigure că în Codul de conduită al parlamentarilor sunt incluse dispoziții clare în ceea ce privește respectarea independenței sistemului judiciar și în special a hotărârilor judecătorești de către parlamentari și în cadrul procesului parlamentar”¹³. Astfel de dispoziții nu au fost incluse în Cod (a se vedea mai jos recomandarea reiterată).

⁹ Procurorul General și procurorul-șef al DNA: mai 2016, Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție: septembrie 2016, Consiliul Superior al Magistraturii: alegeri în 2016. Președintele și vicepreședintele Agenției Naționale de Integritate (ANI) vor fi, de asemenea, numiți în aprilie 2016.

¹⁰ COM(2013) 47 final, p. 4; COM(2014) 37 final, p. 3.

¹¹ De exemplu, după decizia referitoare la legislația în materie de păstrare a datelor.

¹² Raport tehnic, secțiunea I.1.2.

¹³ A se vedea în special COM(2014) 37 final, p. 13.

Curtea Constituțională și respectarea hotărârilor judecătorești

Curtea Constituțională (CCR) a avut un rol esențial în asigurarea echilibrului puterilor în stat și a respectării drepturilor fundamentale în România, precum și în ceea ce privește soluționarea unor aspecte pe care procesul judiciar nu le rezolvase. După intrarea în vigoare a noului Cod penal și a noului Cod de procedură penală, deciziile Curții Constituționale au permis îndepărtarea unor obstacole importante în acest context. Un alt exemplu important în acest sens a fost legea privind incompatibilitatea, Curtea Constituțională remediind o problemă care cauza unele consecvențe în hotărârile judecătorești¹⁴.

Unele dintre deciziile Curții Constituționale au reprezentat o provocare pentru sistemul judiciar, impunând adaptarea metodelor de lucru. Altele au făcut necesară modificarea de urgență a unor acte legislative în vigoare. Autoritățile judiciare și Ministerul Justiției au intervenit în termenul stabilit pentru a da curs acestor decizii. Au existat, cu toate acestea, cazuri clare în care Parlamentul nu a aplicat imediat deciziile Curții Constituționale referitoare la acte legislative sau la drepturile și obligațiile parlamentarilor¹⁵.

În ceea ce privește, pe un plan mai general, respectarea hotărârilor judecătorești, se pare că autoritățile judiciare recunosc tot mai mult necesitatea luării de măsuri pentru aplicarea hotărârilor instanțelor și demonstrează o mai mare disponibilitate în acest sens. Persistă însă probleme importante¹⁶, iar întreprinderile și ONG-urile au semnalat faptul că de multe ori hotărârile instanțelor nu sunt respectate de autoritățile publice, care ar trebui în principiu să dea un exemplu în acest sens.

Constituția

Discuțiile privind revizuirea Constituției au fost reluate la începutul anului 2014, în luna februarie 2014 fiind prezentat Parlamentului un proiect de amendamente. Multe dintre acestea au fost declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională, iar Comisia de la Veneția a identificat la rândul său o serie de probleme grave în textul propus¹⁷. În cazul reluării acestei inițiative, ar fi un bun prilej să se reexamineze dintr-o perspectivă nouă modul în care Constituția ar putea contribui la consolidarea independenței sistemului judiciar.

Procesul de revizuire a Constituției este relevant pentru MCV, deoarece unele amendamente privesc sistemul judiciar și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii. Acest proces, cu un parcurs inegal, care a fost când abandonat, când reluat, a fost până în prezent criticat pentru lipsa sa de transparență, atât în ceea ce privește calendarul de desfășurare, cât și procesul de consultare. Implicarea Comisiei de la Veneția a contribuit totuși la imprimarea unei direcții mai clare întregului proces, iar participarea pe deplin a unor instituții-cheie, cum ar fi CSM, ar contribui la consolidarea încrederii că orice amendament propus va ține în totalitate seama de independența sistemului judiciar.

¹⁴ Raport tehnic, secțiunea 1.1.1.

¹⁵ De exemplu, în ceea ce privește deciziile în materie de incompatibilitate, există încă o reticență din partea unor instituții, inclusiv a Parlamentului, în ceea ce privește aplicarea hotărârilor definitive care îi privesc pe membrii acestora. A se vedea mai jos secțiunea privind integritatea și raportul tehnic.

¹⁶ A se vedea mai jos problemele cu privire la confiscare.

¹⁷ Faptul că autoritățile române au implicat Comisia de la Veneția, precum și Comisia Europeană în cadrul procesului de reformă constituțională reprezintă o evoluție binevenită. Comisia de la Veneția a criticat, de asemenea, modificările privind sistemul judiciar, în special transferarea de la ICCJ a responsabilității privind investigarea și urmărirea în justiție a parlamentarilor. Comisia de la Veneția a cerut, de asemenea, să se examineze mai atent statutul procurorilor.

Rapoartele MCV anterioare au abordat problema recurgerii la ordonanțe de urgență ale guvernului (OUG) ca instrument legislativ, în contextul necesității de a dispune de legi în materie de reformă a justiției și de combatere a corupției¹⁸. Au fost astfel identificate două dificultăți, inclusiv în cursul discuțiilor purtate cu CCR. Una dintre acestea se referă la utilizarea frecventă a OUG, ceea ce limitează posibilitățile de consultare și a condus la o lipsă a clarității legislative — cu consecințe în ceea ce privește unificarea jurisprudenței și a practicii¹⁹. A doua se referă la posibilitățile de contestare a ordonanțelor de urgență. Ordonanțele de urgență pot fi contestate de către Avocatul Poporului. Rapoartele MCV anterioare au subliniat importanța acestei funcții în ceea ce privește echilibrul puterilor în stat și calitatea procesului legislativ. Persoana care ocupă în prezent funcția de Avocat al Poporului și care a fost aleasă în luna aprilie cu sprijinul unui singur partid²⁰ a apreciat într-o declarație că Avocatul Poporului nu ar trebui să se implice în chestiuni care privesc echilibrul de putere între autoritățile statului și că ar trebui să se ocupe în principal de problemele legate de drepturile persoanelor. Chiar dacă este de înțeles că Avocatul Poporului dispune de o marjă de apreciere cu privire la situațiile în care este oportun să sesizeze Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea ordonanțelor de urgență, această limitare autoimpusă creează de fapt o lacună care în actualul cadru instituțional din România nu poate să fie suplinită de alți actori²¹.

2.2. Reforma judiciară²²

Noile coduri

Rapoartele MCV anterioare au subliniat importanța noilor coduri juridice pentru modernizarea sistemului judiciar din România²³. Punerea în aplicare a noului Cod penal și a noului Cod de procedură penală în luna februarie 2014 a constituit un demers de proporții și, în același timp, a testat adaptabilitatea sistemului judiciar. Trecerea la noile coduri a fost o reușită, principalele instituții conlucrând în mod eficace în acest context: Ministerul Justiției, Înalta Curte de Casație și Justiție (ICCJ), CSM, Ministerul Public și Institutul Național al Magistraturii (INM). Magistrații români au dovedit că se pot adapta la noile coduri fără să-și întrerupă activitatea. Unele măsuri inovatoare, cum ar fi posibilitatea încheierii de acorduri de recunoaștere a vinovăției, par să fi fost deja utilizate cu succes.

Au apărut însă și unele complicații legate de tranziția la noile coduri. În unele cazuri, cum ar fi aplicarea principiului legii celei mai favorabile, au fost găsite soluții. Pentru unele aspecte, guvernul a adoptat modificări prin ordonanțe de urgență. Pentru altele, au fost înaintate propuneri legislative, dar procedurile în cadrul camerelor parlamentare sunt încă în curs. Noi

¹⁸ Acest lucru a fost, de asemenea, semnalat de Comisia de la Veneția.

¹⁹ Pe un plan mai general, „Strategia pentru consolidarea administrației publice”, adoptată de Guvern în luna octombrie 2014, ar trebui să permită îmbunătățirea calității legislației.

²⁰ Raportul MCV din luna iulie 2012 constata: „Autoritățile române trebuie să asigure independența Avocatului Poporului și să numească în funcția de Avocat al Poporului o persoană care să se bucure de sprijinul larg al diferitelor partide și care va avea capacitatea să își exercite efectiv atribuțiile legale în deplină independență.” [COM (2012) 410], p. 18.

²¹ De exemplu, în luna august 2014, s-a considerat în general că OUG privind migrația de la un partid politic la altul ridică probleme din punctul de vedere al constituționalității. Curtea Constituțională nu a fost sesizată de Avocatul Poporului. Actul legislativ a fost declarat ulterior neconstituțional în urma unei sesizări a unor parlamentari într-un stadiu ulterior al procedurii, când aceasta intrase deja în vigoare.

²² Importanța reformei justiției în România este, de asemenea, recunoscută în contextul semestrului european, prin intermediul recomandărilor specifice fiecărei țări, adoptate de Consiliu în iulie 2014 pentru România, prin care se solicită României să îmbunătățească calitatea și eficiența sistemului judiciar (2014/C 247/21).

²³ COM(2014) 37 final.

adaptări se vor impune, de asemenea, ca urmare a deciziilor pronunțate de Curtea Constituțională. De exemplu, Curtea a pronunțat o decizie în luna decembrie a anului trecut conform căreia anumite dispoziții din coduri referitoare la controlul jurisdicțional și la camerele preliminare sunt neconstituționale²⁴. În ceea ce privește controlul judiciar, Ministerul Justiției a acționat pentru a asigura continuitatea în termenul acceptat. În ceea ce privește camerele preliminare, ICCJ și CSM au început imediat să caute soluții practice pentru a permite prezența avocaților apărării.

O altă dificultate practică o va reprezenta intrarea în vigoare decalată a dispozițiilor codurilor civile în 2016. Cu toate acestea, din datele disponibile până în prezent, codurile civile par să-și fi atins o parte din obiective, în special prin reducerea duratei proceselor (la aproximativ un an și șase luni în medie). O evaluare similară a impactului scontat al codurilor penale este prevăzută în februarie 2015.

Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar 2015-2020

Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar 2015-2020, prezentată de Ministerul Justiției, a fost aprobată de Guvern la 23 decembrie 2014. Acest document se bazează în mare măsură pe recomandările din raportul MCV, precum și pe studii elaborate în colaborare cu Banca Mondială, în special studiul *Functional Analysis of the Romanian judiciary* („Analiza funcțională a sistemului judiciar românesc”).²⁵ ²⁶ Pornind de la o serie de principii fundamentale bazate pe statul de drept, strategia definește obiectivele pentru continuarea reformelor în perioada 2015-2020, în vederea unei mai mari eficientizări și responsabilizări a sistemului judiciar și a asigurării unei calități mai bune a acestuia. Strategia și planul de acțiune aferent acesteia ar trebui, de asemenea, să stea la baza definirii priorităților de finanțare ale UE în domeniul justiției. Procesul de aprobare a documentului a fost lent, un prim proiect fiind deja finalizat în luna septembrie 2013. Consultările au avut loc în toamnă, strategia și planul de acțiune aferent acesteia urmând să fie finalizate până în aprilie 2015.

Experiența demonstrează că o astfel de strategie are șanse mai mari de reușită dacă se bucură de o adeziune cât mai largă din partea principalelor părți interesate și de implicarea activă a acestora. Cu toate acestea, CSM pare să fi pus accentul în principal pe derularea mai multor proiecte în paralel.

Resursele umane și bugetare

În ciuda presiunii asupra finanțelor publice, Ministerul Justiției a reușit să obțină majorări importante ale fondurilor în vederea facilitării reformei. În 2014, bugetul a crescut cu 4 %, iar în bugetul planificat pentru 2015 este prevăzută o nouă majorare. Astfel, au putut fi finanțate noi posturi în cadrul instanțelor și parchetelor, inclusiv 200 de noi posturi de funcționari auxiliari.

Școala Națională de Grefieri, Institutul Național al Magistraturii și Consiliul Superior al Magistraturii au organizat stagii de formare și concursuri pentru ocuparea posturilor noi, posturile vacante fiind ocupate rapid. Printre nevoile identificate cărora va trebui să li se

²⁴ A se vedea Raportul tehnic, secțiunea 1.1.1.

²⁵ <http://www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=h7Nit3q0%2FGk%3D&tabid=2880>

²⁶ Proiectul supus consultării publice se bazează pe: *Judicial Functional review* („Analiza funcționării sistemului judiciar”); rapoartele MCV și recomandările CE; studiul *Court Optimisation* („Optimizarea funcționării instanțelor”); contribuțiile departamentelor specializate din cadrul Ministerului Justiției, contribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii, ale Ministerului Public, ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, ale Oficiului Național al Registrului Comerțului și ale Administrației Naționale a Penitenciarelor.

răspundă în viitor se numără suplimentarea numărului grefierilor, modernizarea echipamentelor IT și renovarea clădirilor instanțelor, precum și sprijinirea unor instituții-cheie, cum ar fi Inspekția Judiciară și Școala Națională de Grefieri. Se așteaptă ca fondurile UE să joace un rol major în sprijinirea proiectelor specifice legate de reformă.

Eficiența sistemului judiciar

Volumul mare de muncă este o problemă recurentă în cadrul sistemului judiciar, care are un impact negativ asupra calității hotărârilor judecătorești și a accesibilității sistemului judiciar pentru cetățeni. Ministerul Justiției și CSM au prezentat o serie de propuneri legislative menite să remedieze problema volumului mare de muncă. O lege (adoptată rapid de Parlament în octombrie 2014) a vizat aspectele de duplicare din cadrul procesului de executare a hotărârilor judecătorești și se estimează că în acest fel au fost scoase de pe rolul instanțelor civile aproximativ 300 000 de cauze. S-a dovedit mai dificil să se ajungă la un consens cu privire la închiderea instanțelor de mici dimensiuni, iar proiectul de lege menit să asigure o mai mare libertate în ceea ce privește repartizarea sarcinilor între judecători și grefieri pare să fi ajuns într-un impas. Au fost propuse în acest context soluții originale, cum ar fi instanțele „mobile” sau ruperea paralelismului dintre funcționarea instanțelor și a parchetelor.

În luna mai, CSM a creat un grup de lucru cu sarcina de a defini modalități de măsurare, analiză și ameliorare a funcționării tuturor instanțelor. Aceasta pare să fie o evoluție importantă, întrucât pune la dispoziție instrumente care permit gestionarea funcționării sistemului judiciar, în special în contextul strategiei globale din domeniul judiciar. Ar fi util să fie incluse în această inițiativă instrumente care să măsoare acțiunile întreprinse de sistemul judiciar pentru a asigura executarea hotărârilor judecătorești.

CSM continuă să sancționeze abaterile profesionale și infracțiunile disciplinare ale magistraților. Inspekția Judiciară s-a impus ca principal organism care desfășoară anchete în cazurile de infracțiuni disciplinare. Numărul acțiunilor disciplinare a crescut în 2014 față de anul 2013, iar procesul decizional a fost mai rapid.

Mai multe sondaje de opinie au arătat o creștere a încrederii publicului în sistemul judiciar din România, în special în instituțiile care asigură urmărirea în justiție a autorilor de acte de corupție la nivel înalt²⁷. Acesta este un semn important că progresele realizate se bucură de recunoaștere, însă această recunoaștere este însoțită de așteptări și mai mari. Diverși avocați, oameni de afaceri și diferite ONG-uri continuă să semnaleze dificultăți în relațiile cu instanțele judecătorești.

Consecvența jurisprudenței

Un alt element esențial al reformei judiciare îl constituie asigurarea consecvenței în materie de jurisprudență. ICCJ și-a perfecționat și mai mult practica utilizării solicitărilor de pronunțare a unor hotărâri preliminare și a recursului în interesul legii în vederea unificării jurisprudenței. De asemenea, ICCJ a adoptat măsuri menite să asigure o mai bună difuzare a hotărârilor judecătorești. Alte măsuri practice similare au fost luate în cadrul parchetelor și, în general, la nivelul conducerii autorităților judiciare. Inspekțiile tematice desfășurate de Inspekția Judiciară contribuie, de asemenea, la asigurarea consecvenței practicii.

În ciuda acestor eforturi, persistă o serie de obstacole în calea asigurării consecvenței. Nu a fost încă stabilită clar răspunderea magistraților în cazul unei abateri de la practicile

²⁷ Raport tehnic, secțiunea 1.4.8.

consacrate sau de la jurisprudență: CSM a trebuit să clarifice faptul că independența sistemului judiciar nu poate constitui o scuză pentru o practică neuniformă. Administrația publică are, de asemenea, responsabilitatea de a accepta hotărârile privind aspecte repetitive. În acest fel, numărul acțiunilor introduse în instanță ar scădea și s-ar consolida securitatea juridică prin evitarea pronunțării unor hotărâri divergente privind probleme identice.

S-au înregistrat progrese în ceea ce privește publicarea hotărârilor judecătorești. Ministerul Justiției a finalizat un proiect (finanțat prin fonduri UE) privind un portal pe care să se regăsească în formă consolidată toată legislația în vigoare²⁸. Site-ul internet al ICCJ este impresionant. CSM a semnat, de asemenea, un parteneriat pentru a organiza publicarea jurisprudenței, prevăzută să înceapă în luna august 2015.

2.3. Integritatea

Agencia Națională de Integritate și Consiliul Național de Integritate

Agencia Națională de Integritate (ANI) a continuat să se ocupe de un număr important de cazuri în 2014²⁹. Un procent ridicat (70 %) din deciziile ANI privind situațiile de incompatibilitate și de conflicte de interese sunt contestate în instanță, însă în aproximativ 90 % din cazuri instanțele confirmă deciziile inițiale. Interpretările legii realizate de ANI au fost, de asemenea, confirmate atât de CCR, cât și de ICCJ. Prin urmare, se poate considera că această instituție acționează pe o bază legală solidă. În 2014, ANI a primit, de asemenea, sprijinul ICCJ, care a identificat modalități de a accelera investigarea cazurilor de incompatibilitate, în ciuda volumului mare de muncă al acestei instituții. Acest lucru a contribuit la asigurarea securității juridice și la îmbunătățirea efectului disuasiv al legilor în materie de integritate.

Cu toate acestea, în ciuda graniței fine dintre independența judiciară și inconsecvența jurisprudenței, au existat în cursul anului mai multe exemple de hotărâri contradictorii ale diferitelor instanțe (chiar la nivelul instanțelor de apel), care au oferit interpretări diferite. Au existat inclusiv interpretări ale instanțelor care s-au aflat în contradicție cu interpretarea ICCJ³⁰.

Se constată o îmbunătățire în ceea ce privește aplicarea deciziilor ANI. Cu toate acestea, încă mai există situații în care, din cauza lipsei de reacție a părții împotriva căreia fusese pronunțată o decizie ANI, aceasta din urmă a fost nevoită să sesizeze instanța (neaplicarea unei decizii finale constituie infracțiune) sau să impună plata unor amenzi³¹. Această situație pare să sugere un nivel scăzut de înțelegere de către populație a normelor în materie de incompatibilitate și a rolului acestora ca mijloc de prevenire a conflictelor de interese. Acest

²⁸ Baza de date oferă acces gratuit la legislația română de după 1989 într-un format accesibil.

²⁹ Raport tehnic, secțiunea 2.1.3. 638 de cazuri au fost notificate ANI, iar în 541 de cazuri au fost inițiate investigații din oficiu. ANI a finalizat 514 rapoarte în 2014. În comparație cu 2013, a existat o creștere a numărului de cazuri de conflicte de interese și de averi nejustificate și o scădere a numărului de cazuri de incompatibilitate.

³⁰ Împotriva unuia dintre candidații la alegerile pentru Parlamentului European din mai 2014 fusese pronunțată o decizie de incompatibilitate. ANI a contestat eligibilitatea acestuia de a candida, însă Curtea de Apel a decis contrariul (deși era vorba de „ocuparea aceleiași funcții”, iar decizia ICCJ fusese pronunțată deja). Întrucât Curtea de Apel nu a sesizat ICCJ, nu a existat niciun mecanism prin care ICCJ să-și poată restabili interpretarea referitoare la subiectul în cauză.

³¹ De exemplu, ANI a fost nevoită să aplice amenzi membrilor unui consiliu local până când aceștia, în cele din urmă, au aplicat decizia ANI privind un conflict de interese referitor la unul dintre colegii lor și l-au demis pe acesta din funcție. ANI a trebuit chiar să ia în considerare luarea unor măsuri similare împotriva unei comisii parlamentare.

fapt este ilustrat de numărul mare de funcționari aleși care sunt declarați incompatibili³². Până ce jurisprudența va permite într-o măsură decisivă recunoașterea faptului că deciziile în materie de incompatibilitate trebuie executate, ar putea fi utilizate și alte măsuri pentru a se asigura o mai bună cunoaștere a normelor respective.

Din punctul de vedere al resurselor umane și bugetare, situația ANI a fost stabilă în 2014. ANI dispune de resursele necesare pentru a se putea angaja într-un nou proiect important în 2015. Sistemul informatic „Prevenire”, care verifică *ex ante* existența unor conflicte de interese în domeniul achizițiilor publice, va fi pe deplin finalizat la mijlocul anului 2015 și se preconizează că va aduce beneficii majore, în primul rând prin evitarea conflictelor de interese. Sistemul va viza atât procedurile de achiziții cu fonduri UE, cât și cele cu fonduri naționale. Legea de punere în aplicare necesară ar trebui să fie adoptată în primăvara anului 2015, în urma consultărilor.

Consiliul Național de Integritate (CNI) și-a îndeplinit în continuare rolul de organism de supraveghere, în special prin diferite intervenții, atât publice, cât și în fața Parlamentului, în funcție de necesități³³. Mandatul actualului CNI a expirat în noiembrie 2014. Inițial, procesul de numire a unui nou CNI a stârnit o serie de controverse, inclusiv prin numirea (într-o primă etapă) a unor candidați care erau investigați de ANI, ceea ce a aruncat o umbră de îndoială asupra seriozității angajamentului autorităților de a sprijini instituțiile cu responsabilități în materie de integritate și a sugerat faptul că obiectivul asigurării integrității nu este bine înțeles.

Cadrul de integritate: Parlamentul

Stabilitatea cadrului juridic în materie de integritate a rămas problematică. Au existat tentative în Parlament de a se modifica elemente ale cadrului juridic. Cu toate că niciuna dintre aceste încercări nu a devenit text de lege, nu a existat nicio dovadă că implicațiile în ceea ce privește situațiile de incompatibilitate sau riscurile de corupție au fost evaluate în prealabil și nu a existat nicio consultare cu ANI pe acest subiect³⁴. O problemă deosebită este cea legată de normele privind situațiile de incompatibilitate în cazul aleșilor locali, cum ar fi primarii, având în vedere rolul-cheie jucat de aceștia în cadrul procedurilor de achiziții publice. Deși este de remarcat faptul că acest aspect nu a mai fost supus votului Parlamentului ulterior votului din decembrie 2013³⁵, persistă sentimentul clar că nu există un consens în Parlament în favoarea adoptării unor legi stricte în materie de integritate.

Lucrările la un proiect precedent de codificare a tuturor normelor în materie de integritate — care ar fi contribuit la îmbunătățirea coerenței și a clarității acestora — au fost sistate, sub motivul că procesul legislativ ar dilua normele existente. A fost ratată astfel ocazia de a elimina orice risc de ambiguitate în norme. Va fi, de asemenea, important să se reflecte în legislație deciziile CCR din 2014 care confirmă constituționalitatea dispozițiilor în materie de incompatibilitate³⁶.

³² A se vedea Raportul tehnic, secțiunea 2.1. În 2014, ANI a stabilit existența a 294 de cazuri de incompatibilitate, dintre care 70 % se refereau la funcționari aleși prin vot.

³³ De exemplu, pentru a garanta independența ANI în fața Senatului: <http://www.integritate.eu/Comunicate.aspx?Action=1&Year=2014&Month=5&NewsId=1578¤tPage=3&M=NewsV2&PID=20>

³⁴ De exemplu, modul în care a fost prezentată propunerea legislativă de modificare a Legii nr. 51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice.

³⁵ În special, modificările la Codul penal adoptate de Parlament în decembrie 2013, care au fost declarate neconstituționale de Curtea Constituțională în ianuarie 2014, ar fi diminuat eficiența cadrului de integritate.

³⁶ În special, cu privire la chestiunea ocupării „aceleiași funcții publice”, secțiunea 1.1.1 din Raportul tehnic

Aplicarea de către Parlament a deciziilor ANI (și anume a celor care au fost confirmate în instanță) este în continuare inegală, în ciuda speranței că reformele vor spori gradul de aplicare automată a acestora. Într-un caz emblematic, soluția n-a fost găsită decât după ce senatorul în cauză și-a dat demisia. Într-un alt caz, Camerei Deputaților i-au trebuit mai multe luni să ia o decizie, în pofida argumentelor conform cărora normele în vigoare fac ca respectarea unei hotărâri judecătorești definitive să se facă acum în mod automat³⁷. Un nou caz, al unui deputat care a fost declarat incompatibil, este în așteptarea unei decizii în Parlament.

2.4 Combaterea corupției

Combaterea corupției la nivel înalt

În ultimele rapoarte MCV³⁸ au putut fi constatate rezultate mai bune în ceea ce privește combaterea eficace a cazurilor de corupție la nivel înalt, o tendință care s-a confirmat în 2014. Acest lucru este valabil atât la nivelul urmăririi penale realizate de DNA³⁹, cât și în etapa judecării cauzei de către ICCJ⁴⁰. Acest lucru este, încă o dată, o indicație a faptului că problema corupției rămâne una majoră^{41, 42}.

Activitatea DNA în 2014 a acoperit un spectru larg de cazuri de corupție la nivel înalt, de la toate nivelurile funcției publice și implicând persoane publice din diferite partide politice. Au fost trimiși în judecată și au făcut obiectul investigațiilor foști și actuali miniștri, parlamentari, primari, judecători și procurori cu funcții de conducere importante.

Printre cazurile care au fost sesizate ICCJ s-au numărat condamnări definitive ale unui fost prim-ministru, ale unor foști miniștri, parlamentari, primari și magistrați. Au existat și alte cazuri importante, în care au fost implicate personalități influente din lumea afacerilor, asupra cărora s-a pronunțat Curtea de Apel. Cu toate acestea, rămâne valabil faptul că, în majoritatea cazurilor, executarea pedepsei în cazurile de corupție este suspendată (deși acest lucru este mai puțin flagrant la nivelul ICCJ).

În cea mai mare parte a anului 2014, încercările DNA de a convinge Parlamentul să ridice imunitatea unor parlamentari pentru a permite inițierea de anchete și aplicarea măsurilor de detenție preventivă nu au dat niciun rezultat. Această tendință a fost inversată în ultima parte a anului 2014, când Parlamentul a ridicat imunitatea mai multor parlamentari anchetați de DNA într-un dosar important de corupție. Răspunsul Parlamentului la solicitările DNA pare arbitrar și lipsit de criterii obiective. În schimb, președintele României a răspuns pozitiv tuturor solicitărilor de ridicare a imunității unor miniștri⁴³. Nu au fost însă stabilite norme clare prin care să se aplice recomandarea MCV de a asigura aplicarea rapidă a normelor Constituției

³⁷ Decizia a fost luată la aproximativ șase luni de la decizia CCR, însă la mai mult de 2 ani de la decizia ICCJ.

³⁸ COM(2014) 37 final, p. 9.

³⁹ Raport tehnic, secțiunea 3.2.3. În 2014, DNA a înregistrat 4 987 de cazuri noi, o creștere spectaculoasă față de 2013. 246 de cazuri au fost trimise în instanță, în acestea fiind implicați 1 167 de inculpați, dintre care 47 au fost trimiși în judecată în urma unor acorduri de recunoaștere a vinovăției.

⁴⁰ Raport tehnic, secțiunea 3.1. Între 1 ianuarie și 31 decembrie 2014, Secția Penală a soluționat, în primă instanță, 12 cazuri de corupție la nivel înalt, iar completul de 5 judecători s-a pronunțat, ca instanță finală, în 13 cazuri de corupție la nivel înalt.

⁴¹ Aspect confirmat, de asemenea, de studiile de percepție, cum ar fi sondajul Eurobarometru Flash 406, din care reiese că cel puțin nouă din zece respondenți din România (91 %) consideră corupția o problemă importantă (procent stabil din 2012 până în prezent).

⁴² Acest lucru este recunoscut și în Recomandările specifice fiecărei țări adresate României de Consiliu în 2014 (2014/C 247/21) și în Raportul anticorupție [COM(2014) 38 final].

⁴³ Miniștri sau foști miniștri care nu sunt în același timp parlamentari.

privind suspendarea miniștrilor în cazul începerii acțiunii penale împotriva acestora și suspendarea parlamentarilor în cazul pronunțării unor hotărâri negative în materie de integritate sau a unor hotărâri definitive pentru acte de corupție cu privire la aceștia⁴⁴. Faptul că unii miniștri au rămas în funcție după ce împotriva lor începuse acțiunea penală, la fel cum s-a întâmplat și cu unii parlamentari împotriva cărora au fost pronunțate hotărâri definitive pentru infracțiuni de corupție ridică semne de întrebare la un nivel mai general cu privire la atitudinea clasei politice din România față de corupție.

Respingerea Legii amnistiei de către Parlament în noiembrie 2014 a transmis un semnal pozitiv în ceea ce privește opoziția față de o lege care ar conduce la exonerarea unor persoane condamnate pentru infracțiuni de corupție. Cu toate acestea, faptul că la numai o săptămână de la acest vot ideea unui nou proiect de lege privind amnistia colectivă a fost din nou vehiculată în Parlament sugerează că dezbaterea pe acest subiect nu a fost închisă.

S-a remarcat o creștere a numărului cazurilor de corupție în rândul magistraților, aceasta fiind o formă extrem de corozivă de corupție⁴⁵. Potrivit DNA, această cifră ridicată nu reflectă o creștere a numărului actelor de corupție în cadrul magistraturii, ci, mai degrabă, o creștere a numărului de sesizări din partea populației⁴⁶. Astfel de cazuri sunt complexe și a fost instituită o nouă unitate în cadrul DNA, care a fost însărcinată cu investigarea acestor cazuri.

Combaterea corupției la toate nivelurile

În ultimii ani, a fost dificil să se identifice în rapoartele MCV rezultate în ceea ce privește combaterea cazurilor de corupție la nivelul societății în general. Cu toate acestea, în 2014 au existat unele semne de evoluție în acest sens. Ministerul Public a luat o serie de măsuri concrete pentru a îmbunătăți rezultatele urmăririi penale în acest context⁴⁷. Direcția Generală Anticorupție (DGA), care acționează atât în sprijinul procuraturii (DNA și procurorul general), cât și ca organism anticorupție intern în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, a continuat să joace un rol important — cu toate că planurile de extindere a competențelor sale pentru a include și alte ministere par să fi fost blocate. Cu toate acestea, numărul hotărârilor judecătorești în cazurile de corupție a scăzut în 2014, iar procentul de persoane condamnate a căror pedeapsă este suspendată (80 %) rămâne ridicat.

Strategia Națională Anticorupție 2012-2015⁴⁸ a devenit un cadru de lucru important pentru administrația publică. A doua rundă de evaluare, bazată pe o evaluare *inter pares*, a avut loc în 2014 la nivelul administrațiilor publice locale. Conceptul se bazează pe practicile GRECO și OCDE. Instituțiile incluse în strategia anticorupție se angajează să respecte un set de treisprezece măsuri preventive obligatorii din punct de vedere juridic și acceptă să facă obiectul unei evaluări *inter pares*. Această activitate este susținută, de asemenea, prin proiecte concrete cu caracter de prevenire, lansate de ONG-uri cu sprijinul fondurilor UE (în special în cadrul Ministerului Sănătății și al Ministerului Dezvoltării Regionale). Deși inițiativele în acest sens rămân fragmentate și nu sunt încă suficient de puternice pentru a deveni practică obișnuită în administrațiile publice, care se confruntă cu resurse limitate, există câteva exemple de reușită.

⁴⁴ COM(2013) 47 final, p. 7.

⁴⁵ În 2014, 23 de judecători (inclusiv 4 judecători de la ICCJ), precum și 6 procurori-șefi și 6 procurori au fost puși sub acuzare pentru acte de corupție.

⁴⁶ Ceea ce reflectă o tendință mai generală în rândul populației de a acorda o mai mare încredere DNA și autorităților judiciare.

⁴⁷ Raport tehnic, secțiunea 4.1.

⁴⁸ <http://www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=T3mlRnW1IsY%3D&tabid=2102>

Evaluarea riscurilor și controalele interne sunt domenii-cheie de acțiune. Recent au ieșit la lumină cazuri de acordare de mită cu sume substanțiale, care ar fi putut fi identificate mai devreme, prin examinarea atentă a dosarelor, dar care nu puteau fi investigate în lipsa unei sesizări din partea populației⁴⁹. Având în vedere presiunea asupra finanțelor publice, ar fi de așteptat să fie vizate domenii de impozitare, precum și de cheltuieli care implică sume importante. S-ar putea desprinde învățăminte prețioase și în ceea ce privește persoanele care trebuie să facă declarații de avere și modul în care sunt verificate aceste declarații.

În ceea ce privește recuperarea creanțelor, în special recuperarea daunelor-interese, autoritățile române au recunoscut faptul că sistemul trebuie îmbunătățit. Chiar dacă una dintre dificultățile în acest domeniu este legată de necesitatea îmbunătățirii colectării datelor, totuși rata de recuperare înregistrată de Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) în executarea hotărârilor judecătorești este estimată la numai 5-15 % din activele care fac obiectul unei hotărâri judecătorești. Ca urmare a acestei situații, sancțiunile aplicate au un caracter mai puțin disuasiv, iar victima (care este adesea statul, în cazurile de corupție) nu-și recuperează pierderea suferită, ceea ce oferă încă un exemplu de neexecutare a hotărârilor judecătorești. Decizia Ministerului Justiției de a înființa o nouă agenție care să se ocupe de administrarea activelor sechestrate oferă un bun prilej pentru a remedia această situație.

Procedurile de achiziții publice, în special la nivel local, sunt în continuare grevate de acte de corupție și de conflicte de interese — un fapt recunoscut pe scară largă de autoritățile române în materie de integritate și de aplicare a legii. Acest lucru a avut consecințe negative asupra absorbției fondurilor UE. Cu toate acestea, este de asemenea adevărat că sunt mulți alți factori în joc — inclusiv capacitatea administrativă a autorităților care organizează achiziții publice, lipsa de stabilitate și fragmentarea cadrului juridic, precum și calitatea concurenței în domeniul achizițiilor publice. Reînnoirea dialogului structurat dintre Comisie și România în contextul transpunerii noilor directive privind achizițiile publice și al condiționalității *ex ante* pentru fondurile structurale și de investiții europene ar trebui să contribuie la identificarea deficiențelor, inclusiv a aspectelor expuse riscului de corupție și de conflicte de interese. Procesul de verificare *ex ante* a procedurilor de achiziții publice, astfel cum a fost conceput de Agenția Națională de Integritate, pare să fie un pas în direcția cea bună, dar ar trebui să fie însoțit de măsuri complementare, care să permită reducerea cât mai mult posibil a riscului apariției de conflicte de interese, acte de favoritism, fraudă și corupție în domeniul achizițiilor publice.

3. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În Raportul privind MCV pe 2014 al Comisiei au putut fi evidențiate o serie de domenii în care s-au înregistrat progrese, în unele dintre acestea putând fi sesizată o reziliență care poate fi interpretată ca un indicator al durabilității. Această tendință a continuat pe parcursul anului trecut. Acțiunile întreprinse de principalele instituții judiciare și cu responsabilități în materie de integritate în vederea combaterii corupției la nivel înalt și-au menținut un dinamism remarcabil și s-au reflectat în creșterea încrederii românilor în sistemul judiciar în general și în urmărirea penală a actelor de corupție, în particular. Menținerea acestei tendințe a fost posibilă printr-un nivel mai ridicat de profesionalism al întregului corp judiciar în ansamblul său, inclusiv prin disponibilitatea arătată de membrii acestuia de a apăra cu mai multă

⁴⁹ Un exemplu în acest sens este un caz de mită legat de plata prestațiilor sociale pentru handicap, în care nivelul acestor plăți într-o anumită localitate era disproporționat față de dimensiunea populației.

consecvență independența justiției și de a aplica o abordare mai proactivă în ceea ce privește asigurarea consecvenței jurisprudenței. Acum e un bun prilej ca aceste progrese să fie puse la încercare, în momente deosebit de sensibile, în special în ceea ce privește numirile în posturi de conducere.

În același timp, persistă un sentiment clar că progresele realizate trebuie consolidate și construite pe baze și mai sigure. Deși punerea în aplicare a codurilor a demonstrat faptul că guvernul și sistemul judiciar au colaborat într-un mod pragmatic și productiv, la un an de la intrarea în vigoare a codurilor rămân multe aspecte legislative care nu au fost soluționate. Continuă să existe un nivel surprinzător de ridicat de inconsecvențe în unele hotărâri ale instanțelor, aspect care va fi întotdeauna o sursă de îngrijorare. Deciziile adoptate de Parlament de a permite sau nu organelor de urmărire penală să îi trateze pe parlamentari ca pe niște cetățeni obișnuiți par să fie în continuare lipsite de criterii obiective și de un calendar fiabil. Au existat, de asemenea, cazuri în care Parlamentul a dat dovadă de reținere în a aplica hotărârile judecătorești definitive sau deciziile Curții Constituționale, aceasta fiind, de altfel, o problemă întâlnită pe scară mai largă. Și, cu toate că necesitatea combaterii corupției generale este un imperativ recunoscut tot mai mult în interiorul guvernului, amploarea problemei face necesară o abordare mai sistematică.

Comisia salută cooperarea constructivă pe care a avut-o cu autoritățile române pe parcursul anului trecut. Consensul cu privire la necesitatea reformelor și convingerea că progresele sunt tot mai solide câștigă din ce în ce mai mult teren, iar această tendință trebuie acum menținută. Comisia speră să continue să colaboreze îndeaproape cu România pentru a asigura atingerea obiectivelor MCV.

Comisia invită România să ia măsuri în următoarele domenii:

1. Independența justiției

- Să se asigure că procedura de numire a noului procuror șef al DIICOT este transparentă și bazată pe merit;
- Să efectueze o evaluare globală a procedurilor de numire în funcții de conducere în cadrul magistraturii, astfel încât până în luna decembrie 2015 să existe în acest sens proceduri clare și detaliate, bazate pe modelul procedurilor utilizate pentru numirea președintelui ICCJ;
- Să se asigure că în Codul de conduită al parlamentarilor sunt incluse dispoziții clare care să garanteze respectarea independenței sistemului judiciar de către parlamentari și în cadrul procesului parlamentar;
- În cadrul discuțiilor privind Constituția, să mențină în centrul dezbaterii preocuparea pentru asigurarea independenței justiției și a rolului acesteia în contextul echilibrului puterilor în stat.

2. Reforma sistemului judiciar

- Să finalizeze cât mai curând posibil modificările care se impun a fi aduse codurilor penale, în consultare cu CSM, ICCJ și cu Ministerul Public. Obiectivul următor ar trebui să fie acela de a asigura un cadru stabil, care să nu necesite modificări succesive;
- Să elaboreze un plan de acțiune operațional pentru punerea în aplicare a strategiei de reformă a sistemului judiciar, cu termene clare și cu implicarea în acest proces atât a Ministerului Justiției, cât și a CSM, și asigurând faptul că toate părțile interesate au ocazia să își spună punctul de vedere; să doteze conducerea sistemului judiciar cu instrumente de informare mai puternice referitoare la funcționarea sistemului judiciar (cum ar fi instrumente statistice, gestionarea cauzelor, sondaje în rândul utilizatorilor și al

personalului) pentru a-i permite să ia decizii în cunoștință de cauză și să demonstreze progresele înregistrate;

- Să exploreze soluții pragmatice pentru menținerea accesului la justiție fără a păstra actuala hartă judiciară a instanțelor de mici dimensiuni;
- Să îmbunătățească asigurarea aplicării hotărârilor judecătorești la toate nivelurile pentru a se asigura că hotărârile judecătorești și sancțiunile financiare sunt puse în aplicare în mod corespunzător.

3. Integritatea

- Să reexamineze modul în care se poate garanta faptul că hotărârile judecătorești referitoare la suspendarea din funcție a parlamentarilor sunt aplicate în mod automat de către Parlament;
- Să aplice verificarea *ex ante* de către ANI a conflictelor de interese în cadrul procedurilor de achiziții publice; să asigure legături mai strânse între organele de urmărire penală și ANI, astfel încât eventualele infracțiuni legate de cazurile ANI să fie investigate în mod corespunzător;
- Să exploreze modalități de îmbunătățire a acceptării publice și a punerii eficiente în aplicare a normelor în materie de incompatibilitate și a măsurilor de prevenire a situațiilor de incompatibilitate.

4. Lupta împotriva corupției

- Să îmbunătățească culegerea de date statistice privind recuperarea eficientă a activelor și să se asigure că noua agenție poate asigura o mai bună administrare a bunurilor înghețate și poate coopera cu ANAF pentru a îmbunătăți ratele de recuperare efectivă. Alte segmente ale administrației publice ar trebui să fie în mod clar responsabile dacă se dovedesc incapabile să soluționeze aceste chestiuni;
- Să intensifice acțiunile preventive și represive direcționate împotriva conflictelor de interese, a favoritismului, a fraudei și a corupției în achizițiile publice și să acorde o atenție deosebită unor domenii-cheie, cum ar fi sistemul judiciar;
- Să recurgă la Strategia națională anticorupție pentru a identifica mai bine domeniile expuse riscului de corupție și să adopte măsuri educative și preventive, cu sprijinul ONG-urilor și profitând de oportunitățile oferite de fondurile UE.
- Să continue să îmbunătățească măsurile de combatere a micilor corupții, atât prin măsuri de prevenire, cât și prin sancțiuni disuasive.